

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلайн نمی باشد

۲۰۲۳/۰۳/۱۴

شهسوار سنگروال

د مصر تاریخي سفرنامه

دويمه برخه

دموزيم په لومرنی ستر دالان کي دپنخوستروفر عونيانو دبريني، ولی داسي ستری ستری مجسمی، دچا خبره لکه دناوکی غر چې تورول سوی وي ځای پرخای وي او په داسي دول ځای پرخای سوی وي، چې هرسیلانی ورته ګوته په خوله و .

ددی دهلبز بنی پلو ته زینه وه اوله دی لاري دويم پور ته وختم هله هم یوشمبر لوی او وږي مجسمی وي، خو بیا جوخت بنی لورته یوبل اوږد دالان غوڅبدلی و، چې کله ورتاو سوم و می لېدل، چې ګن سیلانیان له یوه تابوت نه راتاو دي او هرڅوک کوبنېش کاوی، چې دلیدلو لپاره ګنی ګونی نه ککره ورننا باسي ...

ماهم خان ورساوه اوومي لیده چې دوه فرعونیان یوبل ته ديو متر په فاصلې په تابوتونوکی مومنیابی شوی، روغ رمت، چې ان دسر وېښتان بې هم امانت و واينسول شوی ول .

لومرنی مومنیابی شوی فرعون «یویا» نومېده، چې په ۱۴۰۰ مخزیرودی کال یاني له اوس نه دری زره څلورسوه درویشت (۳۴۲۳) کاله دمخه تېر شوی دی، د ۵۰۰ کالو ترمینځ ومر، چې بیا مومنیابی شو

<https://emea01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flh4.googleusercontent.com%2FmKphhHUYK5tLJi5e1Q030dsM9osQUAa1fxVwnebFwY46NkkkJ-A92tKBL0u-TvQ7RF9UzkKtwOGXNj9O3wNihcPXyIMoYzs752wacgacdHuJOEt35N9iO9IdWC>

D7dxoTUe8R6Q1qleRL088peTI96c&data=05%7C01%7C%7C0d6ddac211344c0d904008db23488674%7C84df9e7fe9f640afb435aaaaaaaaaaaa%7C1%7C0%7C638142566632743677%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJB Til6Ik1haWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&data=CFvPFHuAwUhnDRY43D43ecqabidNB%2FKA9pATgMaaA%3D&reserve d=0>

کېنې خواته دده میرمن «ثویا» نومېده هغه هم په ورته بنې مومنیابی شوی وه اوکوم دېرليک چې ما ولوست دواړه په یوه عمر مره شوی دي...؟!

مصریو افریقا یواد دی او کله چې مور دافريقا د لرغونی تاریخ پانی اړوو، داسي بلګي موندلی شو، چې کله به یوواکمن ومر، نومېرمن بې هم ورسره ژوندی بنخوله چې په هغه نږی کي هم دده په چوپر کي وي.

بنایي د «یویا» او «ثویا» د مرگ داستان هم سره ورته وي او یا نه وي، خوداچي په یوه عمر او یومهال مره شوی او مومنیابی شوی دی دادول پېښې لړي پېښېږي.

دادان کین لورته یوبله دبرینه مجسمه هم و ه چی دی بی دمرگ رب النوعه باله او ۹۹۱ مخزیردي کال چي تر او سه پوري پري ۳۰۱۴ کاله تبر شوي دی ترسنگو شوه ،چي دغه تن ده « اوسيريس » په نوم نامتوو.

دي مجسمي ته په څو قد مي کي دوه نوري دبريني مجسمي چي په ځانګري هنري مهارت جوري شوي وي، ديوه نوم « امين مهات » و ه چي دربيم فرعون بي باله اوده ته بي دنيل رود رب النوع وايه او دژوند نښته بي په مخزيردي(۱۸۱۳-۵۹) پوري یقيني دي.

له دغه دبريني مجسمي لس ګامه وراني دفرعونيانوبلرغونی تابوت ترسنگو شو،چي له سپينوزرو جور و . تابوت ته څرمه « دنوتا ن خا مون » دبرينه مجسمه و ه ،چي په ۱۳۲۷-۱۳۳۶ مخزيردي کال په شاو خوا کي تبر شوي دی

<https://emea01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flh5.googleusercontent.com%2FVrq20KFJtMvISJFQlae5sk8j8SeZQM2KTs3UeFBF3PFtwqPch1zZt9eDjhPt3eO7JgeMOTKZu4p4OZ APjSCH 9xRbtXf5eBruaYFK1 CRH6SBy-63WQq5N-k-A9kEYeGTi cUmTtTUVhTq6b8MGIw&data=05%7C01%7C%7C0d6ddac211344c0d904008db2348674%7C84df9e7fe9f640afb435aaaaaaaaaa%7C1%7C0%7C638142566632743677%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJB Til6Ik1haWwiLCJXVC16Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=Lo0rHUtYCqIO%2F7DPXrABTgTeNUWX0E%2BRJ%2BHgZyIBEM%3D&reserved=0>.

د «سينوسريت » په نوم دريم فرعون مجسمه،چي په دېرليک کي دده عمر ۱۸۷۸-۱۸۴۰ مخزيردي په ګوته شوي دي او ځای ناست بي دده زوي « ها مپو » ياد شوي او دده په ځنگ کي ديوه لور رتبه چارواکي مجسمه هم ځاي پر ځاي و ه،چي « امين هوټپ » نومده او دده دعمر نښه ۱۳۹۰-۱۳۵۰ مخزيردي بنوبل شوي ده.

همدار از په لسکونو فرعونيانو مجسمي اوتابوتونه دمكريه ملي موزيم کي شتون در لود،چي مور،دويم « رامسس » (۱۲۷۹-۱۲۰۳ م ز) ،مېرنټاه ،سينوسپرات ،اکستاس ،چي دده پلاريوناني اومور بي مصری و ه . دپلارونوم بي هوريم هب و ه،چي په څلورمه مخزيردي پېږي کي تبر شوي دی او یو مذبه شخصيت و دساری په توګه یادولی شو.

امون ، موت ، خونسو،چي رب النوع بي د « مبن » په نوم نامتوو،هم ددوی دبريني مجسمي په دغه موزيم کي ځاي پر ځاي وي .

ددغو فرعونيا نو په لر کي یو لرغونی فرعون « ساکارا » و ه،چي ۲۶۴۹-۲۶۳۰ مخزيردي ترمینځ تبر شوي دی،چي له او سه شاو خوا ۴۶۷۲ کاله تبرېري ، ده ځنه وخت نامتو فرعون و.

په موزيم کي مي شاوخوا څلور ساعت تبر کړل، بنائي تريوه بريده مي دفرعونيانو یو څه ته اوخرګند اړخونه انځور کړي او روښانه کړي وي ،خو بیا هم په دې تراویوی غښتنی څېرنې ته اړتیاده.

کوم څه چي ماته دېر موهم و ه، هغه په موزيم کي د یوشمبر هېرو غلیف انځورونو شتون و ه،چي دليکدود بېلا بېلې بنې په ګوته کولی

<https://emea01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flh6.googleusercontent.com%2FI5Jgf7hyZ1Mks8dA2Vw56upwE9yaxEV88jOsS2rTHTBR6Z>

<https://emea01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flh5.googleusercontent.com%2FVrq20KFJtMvISJFQlae5sk8j8SeZQM2KTs3UeFBF3PFtwqPch1zZt9eDjhPt3eO7JgeMOTKZu4p4OZ APjSCH 9xRbtXf5eBruaYFK1 CRH6SBy-63WQq5N-k-A9kEYeGTi cUmTtTUVhTq6b8MGIw&data=05%7C01%7C%7C0d6ddac211344c0d904008db2348674%7C84df9e7fe9f640afb435aaaaaaaaaa%7C1%7C0%7C638142566632743677%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJB Til6Ik1haWwiLCJXVC16Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=Lo0rHUtYCqIO%2F7DPXrABTgTeNUWX0E%2BRJ%2BHgZyIBEM%3D&reserved=0>

[00%7C%7C&sdata=MpWmTkxQehpf2cvn0sSwQZg491gxoqrBjK8ORTkjlo8%3D&reserved=0](https://www.google.com/search?q=00%7C%7C&sdata=MpWmTkxQehpf2cvn0sSwQZg491gxoqrBjK8ORTkjlo8%3D&reserved=0)

له موزیم نه داسی مهال را ووت چی نور نوپه پښو کی شیمه نه وه پاتی او لم رهم له زوره غور چېلی واو خپلی ور انگی یې ورورو بېرته راغبر گولی او غونښتل یې ځان دمه کړي او د غونډ پیو ترشا پېت شي، چې زه دیوی تکسي پر مت هوتل ته راستون شوم.

دهمدي نېټي په مابنام چې د مصر په وخت اوه ۷ بجي وي، په یوي ستری بېرى کي دنيل رود غېري ته ورننوتو، په داسی حال کي چې کښتی دنيل غېره کي سرکونه جوروں اود سین شوبادي دمخ کاسه را تخنوله او بېرى هم ورورو سفرتابونه رالدول ... چې دنيل نداري ته تم او پښه نیولی شوم.

هدمانګه عربي موزیک هم ورورو غږدہ او د غورونوشېپلی را کړنګوله، چې بېرى خپل منزل ته ورسول او بیا مو دمابنام ډوډی هم په همغه کښتی کي وخوره ... څوشېبې بېرى دنيل په هغه بله غاره کي تم سوه او بیا یې مخ راتاواکر او کښتی زموږ د سفررسی راکارله.

د اچې ویل کېري نیل د مصرتحفه دی ، دارښتیاده او داحکه چې دعايد دېره برخه یې په کرهني او کرکلې ولاړه ده.

بومهال نیل خپل رب النوع درلود، په دې مانا چې د لرغونو مصریانو لپاره دلما نخنې ورو، او س هم یوشمبې مصریان دغه دود پالی او خپل ودونه دنیل غاره کي دھانګرو دودونو له مخي سرته رسوي، ولی داسلامي دود له مخي، نه داچې تېرمذهبي رنگ او خوندو پالی.

دشنې ورڅ د سهار ۸ بجي مخ په سکندریه و خوچبدم او سکندریه هغه بنار دی، چې بنسټ یې دالکسا ندر سکندرله خوا اینښو دل شوی و

https://emea01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flh3.googleusercontent.com%2Fqs2oVolxFuHaN9QWAqwrHB1w3lQZy10MwKrfTnjsPQA0hByRY-sel8V41aNpU5Xd8F6UxOHoi-MMCdGLuJ4lfrOve2Nw1GSxnIRFSFKIx_DpMrqi_s8LKhSRlut874HhpD7kxp69bWPaRgx_30E&data=05%7C01%7C%7C0d6ddac211344c0d904008db23488674%7C84df9e7fe9f640afb435aaaaaaaaaaaa%7C1%7C0%7C638142566632743677%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjojMC4wljAwMDAiLCJQIjojV2luMzIiLCJBTTil6lk1haWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=MaIQ8xYFeFHjVdMVcl7iyy5ICdDI6HORQOZ%2F2HrB6ko%3D&reserved=0

دايو تاریخي بنار دی، چې له انقري نه ترهغه بناره دری ساعته دموټر لاره ده او دا یوه بنپرازه سیمه ده او تر دېره بريده خلک یې په کرهنه بوخت دی ، ولی بیاهم کلیواله بنه یې دبناري ژوند په پرتله دېره تنه وه.

په لاره کي ځای دخرا ماما او نارنجو با غونه تر سترګوکېدل، سره ددي، چې مصریو افریقایی هبود دی، خو له اسیا یې عربو سره په دېرو کړو وړوکې ورته دی او افليم یې هم د مدیترانی له نورو هبودونو سره نبردي دی.

سکندریه ۳۳۲ م زکال مصر ته له همدي لاري راننوت اوله دېنه شاو خوا څلور کاله وروسته

افغانستان ته را ورسېد، ولی په مصر کي دخپل عدت له مخي دسکندریه بنار بنسټ په داسی مهال کېښو، چې په دغه سیمه کي خو ورو وړوکلیو شتون درلود.

په دغه بنار کي دېرلرغونی توکي ترستړو شول، خو هغه څه چې دېر موهم و هغه دیوه لوې کتابتون شتون و، چې بنسټ یې په ۲۸۸ مخزیر دی کال، له او س نه ۲۳۱ کاله دمخه اینښو دل شوی وو.

هغه چاچي ددي کتابتون بنسټ اينې و « ديميتريس » نومېدې، چې هغه مهال بي دکتابونو شمبر اووه سوه ۷۰۰ ته رسپدې ، ولې اووس په دغه کتابتون کي دوه نيم ميلونه » ۲۵۰۰۰۰ ». کتابونه موجود دي، چې دنرى دويم کتابتون گنلى کېږي ، مانې بي لس منزله ده، چې دري منزله بي ترڅمکي لاندې او ۷ پوره له مئکي پاس دي.

په ۲۴۸ مخزيردي کال دغه کتاب خانه د « قیصر روم » له خوا وسوه څول سوه، خودڅلکو له خوا بېرته ورغول شوه ، خوپه بېرى خواشیني چې په څورمه ميلادي پېرى کي بیا داور دلمبو خوراک شوه.

ددې کتابتون سرليکونه هم لکه دنورولرغونو ځایونوپه څېرپه هېروغليف ليک دود کېنل شويوو.

د اچي سکندر ددغه بنار بنسټ کېښود ومى ويل، چې څوکلې ودان ول او دماهيانو دنیولوکارو با رې کاوو، ولې بیا هم دسکندر دی خدمت په درناوي څلکو دي دمصور وروستي « فرعون » وباله . اوسم ددغه بشارد او سېډونکو شمبر پنځه ميلونوته رسپري ، چې بیا هم شمبر يې د قاهرې په پرتله څلور برابره لړ دي ، مانا داچي دمصور پلازېبني قاهرې نفوس ۲۱ ميلونو ته رسپري .

سكندر په دغه سيمه کي بیوه بنېښه يې مانې هم ودانه کېږي وه ، چې په څورمه پېرى کي دزلزلې له بابته له مينځه لاره .

دهمدي لرغونو اثارو په لړکي ددويمې مخزيردي (۲) پېرى بیوه بله ستړه مانې مې هم تر سترګوشو، چې روميانو اباده کري وه ، ولې تر دېپري مودي له لرغونپوهانو ورکه وه او هغه مهال و موندل سوه چې یوخراني مركب ، چې په بیوه څاه کي وولپداوڅلکو يې درايستلوهڅه وکړه ، وي لېده چې دلته بیوه سلطنتي مانې شتون لري .

دلرغونپوهانوله کندونورو وروسته معلومه شوه چې دغې مانې دري پوره درلودل، چې هم دناستي ځایونه پکي ول او هم به بې سلطنتي غروموري دلته بنخول .

ددغې مانې په جورولوکي دوخت دانجراوو له نښو نښانو معلومېپري، بنا يې چې دغه ګډوله مانې دانخورونو او مجسموله مخي ديونانیاو، روميانو او مصریانوله خواجوره شوي او رغافول سوي وي .

کله چې له دې مانې را ووتو په څوکيلو متري کي مویوه بل لرغونی ځاي تر سترګو سو، چې يو وخت دیونا نیا نوتیاتر و واوپه بیوی پر مختالی بنې جور شوي او دېته څېرمه دروميانو دواک او ځواک په مهال هم دنیاتر پوهنتون جور شوي و، چې ان درسي خونی درلودي او هم دلیلې سست .

دسکندری دښار بېلا بېلې لرغونی برخې مې ولېدي او شاو خوا ترینځو (۵) بجو پوري هملته وم اوبيا له سکندری وروسته قاهرې ته راغبرګ سوم .

ديکشنې ورڅ دسهاړ انه (۸) بجي بېي بلی تاريخي اوکلتوري سيمې ته لارم، چې هلته دوخت دېرى موهمي پېښي رامينځته سوي دي، چې مور هغه دفا طېميون (۹۷۲ زېردي) ، دحضرت امام حسین دمرګ خونې پېښه او دهه ګډوله مانې تني هدیره ، (چې یوازي ککري بي پکي بنخه ده ، چې دامام حسین خوربي بي زينب له کربلا نه تر مصره دده بي تني سر راوسو) ، دلااظهر پوهنتون او داري نه ليد نه ، چې دوخت یوسیاسي او مذہبی مورچل دسارې په توګه يادولی .

لومړۍ هغه جومات ته لارو، چې په ۹۷۲ ميلادي کال دفاطيمينو له خوا له نن څخه ۱۰۵۱ کاله دمخه ابد شوي واو دېپام وړ خبره خو داوه، چې دهه وخت انجيرانوله خوا په دېر مهارت جور شوي و، خوستني په کي پرېمانه وي، ولې اوسم په کي بیوه لویه مدرسه ده .

دي جومات ته مخامخ یوبل ستر جومات ته ور غلو، چې دامام حسین پنوم نامتو و، خو ددي جومات په پرتله معاصرو او دا ځکه چې دجمال ناصرله خوا ودان شويدي .

دېټه يې دامام حسین جومات ځکه وبل ، چې دده بې نتی سر په کې بنخ واوددغې هدبری په دوه متريکي موی مبارک و، چې په ورته بنه جور وو.

حسین بن علی دفاطمي دويم زوي و، دڅلورم اوينځم لپردي ترميئ په مدینه کي وز پرید او دده مشر ورور حسن، چې لومړنی نوم يې حرب چې وروسته داسلام ستر پېغمبر ورته «حسن» ووبل، بیا دواړه ورونيه په «حسینينو» نامتو سول.

هغه وخت چې یزید دسلطنت په تخت ګښاست حضرت حسین مخالفت وکړ او د عراق خلکو ده ته بلنه ورکړه چې عراق ته ورشی.

حضرت حسین چې کربلا ته ورسېد د عراق والي عبید الله بن زياد له وسله والو سره مخ شو . دمحرم دمياشتي په لسمه دهجري ۶۱ کال، چې دميلا دي له ۶۸۰ سره برابره وه عمر وبن سعد ابي وقاص دڅلورزره لښکر سره دهغه په ملګرو خونږي برید وکړ، چې په پاي کي حضرت حسین په بېړي بېړحمي وواژه اوویل کېږي چې دده پري شوی سرمصرته راول شو.

مصر خلک ده ته « امام » ګلمهنه کاروی او « الحسين » يې بولي یوازي شيعه مسلمانان د ۱۲ « امامانو خبره کوي، چې له « اهل سنت » سره اختلاف لري.

داسي ډبراختلافونه په بیلا ببلومذہبی فرقوکی موجود دي، چې مور په دغه ترڅ کي « سلفيان » او

<https://emea01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flh3.googleusercontent.com%2FS32Gbhczrl0AmIzDq3hXI8BCZ2aQWfGq2C-FcxmnNEVUVRhZRBIKA19U6WaDrXvBr6Oawx0EeksYGNWTivsZlOzy5kzqpFffQb1KMD3AO-V1sqvqEWzfMu3IDCAkpNiCdkanWcRrp6IdbQdUXyn4y8&data=05%7C01%7C%7C0d6ddac211344c0d904008db23488674%7C84df9e7fe9f640afb435aaaaaaaaaa%7C1%7C0%7C638142566633056150%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWIjoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzIiLCJBTTil6Ik1haWwiLCJVCI6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=GmurExn75eUWEB3IYf3Poewwp8XEmixP1K4524YEMHw%3D&reserved=0>

عبد الوهاب ، هغه څوک و، چې تردېره بریده يې په احد ټوډپر تینګارکاو او پلويان يې حدیث محوره واوددوى سیلان « سلفيان » بیا د سلف په نوم دقرانکریم احکاموته مراجعه کوي اوحال داچې « خلفای راشدین » دقرانکریم او احديوثو په ریا کي داسلامي ارزښتونو پخلي کوي او حدیث دقرانکریم دایا تو نو تفسیر بولي.

خوداچي د مصر مسلمانان ټول سونیان دي، دشیعه مسلمانیانو عقایدوته ډېر ژمن نه دي ، نوځکه خوامام حسین ته « الحسين » وايي !؟ دده له جومات او هدیري نه شاوخوا پنځه او لس کيلو متنه لري د « بي بي زينب » او دېټه خېرمه دېي بي سکيني قېرونونو موقېعت درلود .

ورپسي دصلاح الدين جومات ته لاروا په ډېر شانو شوکت اباد شوی دي، چې گېشمېر سیلا نیان يې لیدلوته راغلي وو.

په همدي ورڅ چې د سفروروستي ورڅ مي وه یو دېل پسي مي زر زر دصلاح الدين ايوبي جومات او دهغه مهال دانجېر انور تیا مي ولیده ورته حیران شوم ... بیامي دقاھری پوهنتون ولیده ، چې پېغلهو او حؤوانانو پکي ليک ولوست کا وو.

موهمه خبره څو داوه ، چې له هر چاسره به مخ شو، نو همدا به يې ويل ، دوعا کوي چې زمور هېواد چښتن تعالی له

هري بلا نه وساتي اوان داچي دقاوري له پوهنتون نه راووتم اوبيا په تکسي کي سفير هوتل ته راغلم اوموتر وان ته مي ووبل، چي زما سفر پاپته ورسېد اوده په پېږي عاجزی ووبل، زمور هېوادته دوعا وکړۍ، چي تل ابادوي اوخلک بي سوکاله اوخوشحاله ژوند ولري

ددوشنې ورڅ دمارچ ۶۴مه دورځي ۱۱بجي له هوټل نه راووتم اوډ قاهرې هوایي ډګر ته

راورسېد م اوبيا د لندن په لور را وڅوخته م.

تربيا ، درنو دوستانو